

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Problémy znaleckého dokazování v trestním řízení

Autor : Kateřina Merkunová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Dalibor Šelleng, Ph.D.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: 60 stran

Datum odevzdání práce: květen 2024

1. Charakteristika tématu: *Význam znaleckých posudků jako důkazů v trestním řízení stále roste. Současně probíhá rozsáhlá diskuse o způsobech jejich hodnocení a také o postavení znalců jako subjektů trestního řízení. Odborná veřejnost se vyrovnává s poměrně zásadními změnami v právní úpravě vzhledem k novému zákonu o znalcích z roku 2019. Téma znaleckého dokazování patří rozhodně k obtížnějším diplomním úkolům, které vyžadují znalosti daleko nad rámec látky běžně probírané v magisterském studiu práv. Nejde jen o seznámení s poměrně obsáhlou teoretickou materií, ale také o dílčí poznatky zejména z kriminalistiky, ale i se zásadami dalších forenzních oborů. Látka je poměrně nepřehledná a navíc dostupné literární prameny rychle zastarávají. Předložená práce není příliš rozsáhlá, je však pečlivě a přemýšlivě zpracována a obsahuje několik cenných pasáží se zajímavými poznatky. Autorka čerpala i z několika zahraničních monografií, zejména anglosaské provenience.*

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

Diplomantka ve svém výkladu postupuje logicky správně od všeobecných pojmů a právně historických úvah k dílčím problémům. Za zdařilé považují úvodní kapitoly, jež se zabývají osobou znalce a povahou znaleckého posudku jako důkazního prostředku. Pojem znalce z hlediska procesní teorie autorka velmi široce definuje jako osobu, která má určité neprávní odborné znalosti, jejichž prostřednictvím objasňuje soudu skutečnosti důležité pro rozhodnutí v soudním řízení. Autorka správně uvádí, že soud znalecký posudek hodnotí tak jako jiné důkazy a není závěry znalce vázán. Současně se zabývá povahou odborných znalostí znalce a způsobem, jak mohou být zahrnuty do skutkových zjištění soudu. Porovnává postavení znalce s rolí svědka. Přibližuje také podstatu tzv. znalecké činnosti podle platných předpisů a charakterizuje subjekty, které ji mohou provádět (vedle znalce i znalecká kancelář a znalecký ústav). Zabývá se také otázkou tzv. znalce ad hoc – pro jednotlivý případ. Autorka detailně popisuje předpoklady výkonu činnosti znalce podle platného zákona o znalcích. Za velmi cenné považují úvahy diplomantky ohledně tzv. podjatosti znalců, a to zejména ve vztahu ke dříve zpracovanému odbornému vyjádření. Autorka se zaslíbeně zabývá možností a účinností námitek proti osobě znalce a znaleckému posudku. Řadu poznatků dokládá konkrétními kasuistikami, resp. citacemi z judikatury. Výklad o náležitostech znaleckého posudku je detailní a věcně správný. V rámci mnoha otázek hodnocení znaleckých posudků vyniknou úvahy autorky o tzv. kognitivním a konfirmačním zkreslení.

Za velmi cenné považuji úvahy autorky o principu in dubio pro reo. Autorka se zabývá dopady toho principu do znaleckého dokazování a hodnocení znaleckých posudků soudem. Poukazuje na to, že znalecké metody zpravidla neumožňují naprostou jednoznačnost znaleckých závěrů. Autorka správně poukazuje na to, že přílišná jistota/ kategoričnost závěrů znalce může být v rozporu s požadavkem pravdivosti posudku. Autorka objasňuje různé metody stanovení pravděpodobnosti a použití slovních hodnocení k vyjádření této pravděpodobnosti dle různých stupnic. Přestože je závěr práce poměrně stručný, obsahuje práce jako přílohu návrh změny znaleckých předpisů de lege ferenda.

Po stránce formální je předložená práce na velmi dobré úrovni; poznámkový aparát je veden řádně dle příslušných norem. Také stylistická úroveň práce je výborná. Autorka doprovází svůj výklad zdařilými tabulkami.

3. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Autorka může při ústní obhajobě shrnout své závěry o vlivu vzájemné konkurence soudních znalců na kvalitu znaleckých posudků. Lze také přiblížit podstatu tzv. Bayesovy inferenční metody, kterou se autorka v práci zabývala.

Dále může kandidátka odpovědět na dvě z následujících otázek.

Koho v procesní teorii označujeme jako tzv. znaleckého svědka?

Mohl by znalec vykonávat znaleckou činnost samostatně a současně v rámci znalecké kanceláře?

Jaký je obvyklý postup, pokud policejní orgán dospěje k závěru, že obviněný toliko předstírá hluchoněmost?

Provádí se ve fázi prověřování výslech znalce?

Co když obviněný v trestním řízení odmítá komunikovat se znalcem? Jak může OČTŘ postupovat?

Musí znalec vědět, co má jeho posudek dokazovat, resp. k důkazu jakých skutečností bude OČTŘ nebo jinou stranou tr. řízení užít (např., zda jde o otázku viny trestným činem nebo zda důkaz směřuje k rozhodnutí mezitímní povahy atd.)?

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 8. června 2023

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
oponent diplomové práce